

*Метілка Анастасія,
студентка ПДЕБ-31
юридичного факультету,
Західноукраїнський національний університет
Чайківський Ігор
аспірант,
Західноукраїнський національний університет*

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки та зростання рівня глобальних ризиків питання забезпечення економічної безпеки набуває особливої актуальності. Підприємства, державні установи та фінансові організації функціонують у середовищі постійної невизначеності, де традиційні методи управління вже не завжди здатні забезпечити належний рівень захисту. Саме тому важливу роль починає відігравати штучний інтелект, який стає ефективним інструментом управління економічною безпекою.

Економічна безпека передбачає стан захищеності економічних інтересів суб'єкта господарювання від внутрішніх і зовнішніх загроз, що дозволяє забезпечити стабільний розвиток, фінансову стійкість та конкурентоспроможність. Досягнення цього стану вимагає постійного аналізу великого обсягу інформації, оперативного реагування на ризики та прогнозування можливих загроз. Саме ці функції значно посилюються завдяки використанню технологій штучного інтелекту.

Штучний інтелект дозволяє автоматизувати процес збору, обробки та аналізу даних, що суттєво підвищує швидкість прийняття управлінських рішень. Завдяки алгоритмам машинного навчання система здатна виявляти приховані закономірності, прогнозувати фінансові ризики,

аналізувати поведінку контрагентів та попереджати можливі загрози ще до їх фактичного виникнення. Це особливо важливо в умовах кризових ситуацій, коли швидкість реагування має вирішальне значення.

Однією з ключових сфер застосування штучного інтелекту є фінансовий моніторинг. AI-системи здатні аналізувати фінансові операції в режимі реального часу, виявляти підозрілі транзакції, шахрайські схеми та ознаки економічних правопорушень. Це значно знижує ризики фінансових втрат і сприяє підвищенню прозорості діяльності підприємства.

Особливого значення набуває використання штучного інтелекту в управлінні кібербезпекою, яка є важливою складовою економічної безпеки. Сучасні підприємства дедалі більше залежать від цифрових технологій, а отже — стають більш вразливими до кіберзагроз. AI допомагає оперативно виявляти спроби несанкціонованого доступу, аналізувати поведінку користувачів, запобігати витоку конфіденційної інформації та мінімізувати наслідки кібератак.

Не менш важливою є роль штучного інтелекту у стратегічному плануванні. На основі аналізу ринкових тенденцій, змін законодавства, макроекономічних показників та поведінки конкурентів AI-системи можуть формувати прогнози розвитку ситуації та пропонувати оптимальні сценарії управлінських рішень. Це дозволяє підприємствам не лише реагувати на загрози, але й діяти на випередження.

Разом із перевагами використання штучного інтелекту існують і певні виклики. До них належать висока вартість впровадження сучасних AI-рішень, необхідність захисту персональних даних, ризик помилок алгоритмів та потреба у кваліфікованих фахівцях для налаштування й контролю роботи систем. Тому впровадження штучного інтелекту повинно супроводжуватися належним управлінням ризиками та розвитком кадрового потенціалу.

Особливо актуальним питання використання штучного інтелекту в управлінні економічною безпекою є для України в умовах воєнного стану, економічної нестабільності та посилення кіберзагроз. Підприємства стикаються з порушенням логістичних ланцюгів, фінансовими втратами, ризиками шахрайства та інформаційними атаками. У таких умовах AI-технології дозволяють швидше оцінювати ризики, прогнозувати втрати, контролювати фінансові потоки та забезпечувати стабільність діяльності навіть у кризових ситуаціях.

Таким чином, штучний інтелект стає важливим інструментом управління економічною безпекою, який дозволяє підвищити ефективність контролю, знизити рівень ризиків та забезпечити стратегічну стійкість підприємств. Його впровадження сприяє не лише захисту економічних інтересів, але й формуванню нової моделі управління, орієнтованої на прогнозування, адаптивність та довгострокову стабільність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія. Львів : Арал, 2021. 386 с.

2. Ситник Н. С., Гукалюк А. В., Стасишин А. В., Слобода Л. Я. Економічна безпека держави : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 312 с.

Левченко О. М., Шалімова Н. С., Грінка Т. І., Сторожук О. В. Інформаційне та обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : навч. посіб. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 298 с.

3. Шевченко О. О. Використання штучного інтелекту в системі управління економічною безпекою підприємств // Економіка та держава. 2024. № 3. С. 52–57.